

DEN BORGERLIGA HUVUDSTADEN

TIMBRO BRIEFING PAPER

CARL ALBINSSON
APRIL 2024

TIMBRO STAD

Under 2024 har Timbro *staden* som tema. Syftet är att visa och beskriva ett marknadsliberalt urbant mandat. Vi kommer bland annat ge ut briefing papers. Det här är det första.

*Timbro är Nordens främsta marknadsliberala tan-
kesmedja. Sedan starten 1978 är uppdraget att lång-
siktigt bilda opinion för marknadsekonomi, fri före-
tagsamhet, individuell frihet och ett öppet samhälle.*

© Timbro

APRIL 2024

www.timbro.se

info@timbro.se

Sättning: Erik Johnsson

Omslag: Erik Johnsson

OM FÖRFATTAREN

Carl Albinsson är programansvarig på Timbro och har tidigare bland annat arbetat för Moderaterna i Region Stockholm.

Timbros Briefing Paper är en serie kortrapporter som belyser komplexa frågor i ett kortare format. För att läsa detta eller andra av våra briefing papers, besök www.timbro.se/bp.

INTRODUKTION

Borgerlighetens urbana huvudvärk har varit ett hett politiskt samtalsämne sedan valet 2022. Högerblocket vann regeringsmakten, men förlorade storstäderna. Tillbakagången i framför allt Stockholm har givit upphov till en intern diskussion om hur borgerligheten ska vinna tillbaka de urbana väljarna.

Ibland har den debatten utgått från en föreställning om att storstadsborna inte längre efterfrågar klassisk borgerlig politik som sänkta skatter och ökad personlig frihet.

Men stämmer det?

I en färsk undersökningen av stockholmarnas åsikter i en rad olika sakfrågor kan Timbro visa att huvudstadsborna faktiskt är borgerliga. En stor andel av stockholmarna efterfrågar sänkta skatter, ökad personlig frihet och minskade offentliga utgifter. Det finns alltså goda möjligheter för högern att ta tillbaka makten i Stockholm, om man fokuserar på

klassiskt borgerliga frågor som är relevanta i människors vardag.

Exempelvis vill 46 respektive 54 procent av väljarna i Stockholms stad och län att skattetrycket ska sänkas, och enbart 13 respektive 7 procent vill öka detsamma. Bland Tidöpartiernas väljare i Stockholmsregionen är nästan 70 procent positiva till att sänka skatten, och även bland de rödgröna väljarna är det fler som vill att skatten sänks än att den höjs.

Sammantaget visar undersökningen som ligger till grund för detta briefing paper att borgerligheten har potential att ta tillbaka makten i Stockholm i valet 2026. Stockholmare vill nämligen inte ha vänstersidans skattehöjningar och utgiftsökningar. De vill ha en borgerlig politik som ger sänkt skatt och ökad frihet.

I Moderaternas eftervalsanalys efter valet 2022 presenteras en gedigen genomgång av partiets tillbakagång i storstäderna. Analysen

pekar på att en stor del av förklaringen till att partiet backade i valet berodde på att det gick dåligt i storstäderna.

”Stora delar av tappet för Moderaterna i riksdagsvalet sker i storstäderna, hela 40 procent av tillbakagången i riksdagsvalet förklaras av tappet i Stockholms stad. Läger man till Stockholms stad även Göteborgs, Malmös och Stockholms län förklarar det totalt 90 procent av tappet.”¹

Valet 2022 är dessutom en del av en längre trend. I Stockholms stad har partiet tappat från över 35 procent i väljarstöd i riksdagsvalet 2006 till ungefär 19 procent i det senaste valet. Delvis förklaras detta av att Moderaterna, och borgerligheten i stort, har haft en negativ trend i hela landet, men tappet har varit extra kraftigt i huvudstaden.

Borgerligheten måste vända den här trenden för att återigen växa som politisk kraft i Sve-

1 Moderaternas eftervalsanalys 2022

rige. Det går inte att förlora storstäderna och samtidigt behålla regeringsmakten eftersom en så stor del av väljarkåren bor där.

Mycket av Moderaternas tillbakagång i huvudstaden förklaras sannolikt av samarbetet med Sverigedemokraterna på nationell nivå. I Stockholms stad uppgav över 70 procent av väljarna att de ogillar Sverigedemokraterna, vilket är betydligt högre än riksgenomsnittet på 55 procent.² Huruvida väljarnas inställning till Sverigedemokraterna kommer att ändras till nästa val är svårt att säga. Det är möjligt att Sverigedemokraterna kommer att normaliseras tack vare Tidösamarbetet, och att den värsta opinionssmällen för Moderaternas, Kristdemokraternas och Liberalernas samarbete högerut redan har ägt rum.

Sannolikt har de borgerliga partierna i storstäderna även lidit av att sakfrågeagendan har förändrats. El- och bensinpriset var två stora

2 Novus, eftervalsundersökning 2022

frågor i valet 2022, som fullt naturligt är mer närvarande för väljare som inte bor i Stockholms innerstad. I Stockholms stad var i stället den andra viktigaste sakfrågan klimat- och miljö³, vilket inte ens fanns med på topp tre nationellt. Därtill saknades en övergripande borgerlig berättelse som handlade om kärnfrågor som ekonomi och skatter, vilket hade kunnat appellera till väljare i storstäderna.

Väljartappet i storstäderna är dock ett problem som borgerligheten kan göra någonting åt. När vänsterblocket nu styr i både Stockholms stad och i regionen finns det möjlighet för de borgerliga högerpartierna i huvudstaden att politikutveckla och ta fram ett offensivt program inför valet 2026.

I den processen är det viktigt att man vet vad stockholmarna tycker. Timbro har därför låtit opinionsinstitutet Axiom, via ett representativt urval på över 1000 personer boen-

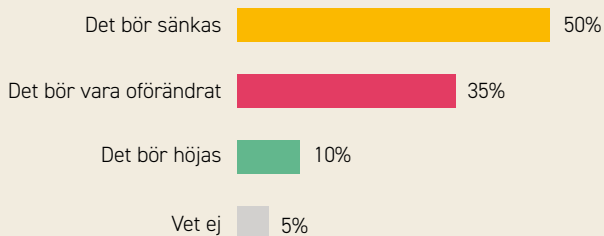
3 Novus, eftervalsmätning 2022

des i Stockholms stad och län, ta reda på vad huvudstadsborna tycker om ett antal aktuella politiska sakfrågor. Resultaten presenteras och analyseras i detta briefing paper vars syfte är att bidra till en borgerlig urban ideutveckling.

STOCKHOLMARNÄ VILL HA
SÄNKÄ SKÄTTER OCH MINSKÄDE
OFFENTLIGÄ UTGIFTER

1. Vad tycker du om skattetrycket i Sverige?

2. Vad tycker du om de offentliga utgifterna i Sverige?

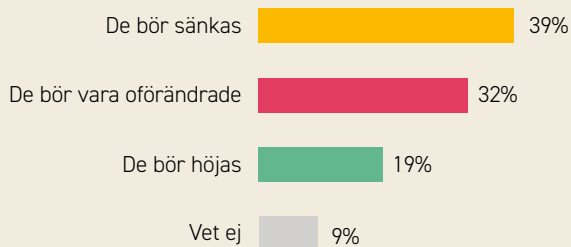

Diagram 1 visar att 50 procent av stockholmarna vill sänka skattetrycket. I länet är det något fler (54 procent) som vill sänka skattetrycket än i staden (46 procent), men sammantaget finns det ett tydligt stöd för att sänka skatten samtidigt som efterfrågan på höjd skatt är väldigt låg.

Skattehöjningar är förvisso sällan populära, men det är anmärkningsvärt att en så stor andel som hälften av stockholmarna vill sänka skatten och att även var tredje vänsterväljare tycker att skattetrycket ska sänkas. Undersökningen visar också att skattefrågan är viktig för stockholmarna och särskilt efterfrågar unga mellan 18–29 år ett sänkt skattetryck. Totalt anser hela tre av fyra att skattefrågan är viktig eller ganska viktig vid val av parti, och den är viktigast bland väljare som vill sänka skattetrycket.

Stockholmarnas borgerliga syn på skattetrycket kompletteras av att nästan fyra av tio

även vill minska de offentliga utgifterna, och att endast två av tio vill öka desamma.

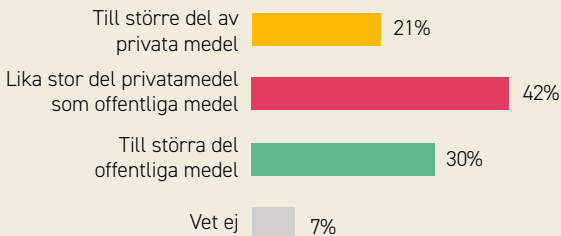
Föga förvånande är det högerväljarna som är mest villiga att minska de offentliga utgifterna, men att även var fjärde väljare inom vänsterblocket är av den uppfattningen är däremot överraskande.

Det finns således inget tydligt mandat från stockholmarna att höja skatterna och bygga ut den offentliga sektorn. Snarare visar undersökningen att ett parti som föreslår kloka besparingar och sänkta skatter har en möjlighet att vinna röster från både höger- och vänsterväljare i huvudstadsregionen.

VAD TYCKER STOCKHOLMARNÄ OM
KULTUR- OCH MEDIEPOLITIKEN?

3. Hur tycker du att kultur- och folkbildningsverksamhet bör finansieras?

Som framgår av diagram 3 anser 63 procent av de tillfrågade stockholmarna att kulturen ska finansieras till lika stor del av privata som offentliga medel eller att andelen privat finansiering bör vara övervägande. Enligt myndigheten för kulturanalys står den icke-offentliga finansieringen av kulturverksamhet enbart för 38 procent av kulturens finansiering.⁴

Det finns således ett visst opinions- och budgetmässigt utrymme att öka kulturens självfinansieringsgrad i Stockholm. Framför allt anser grupperna unga och högerväljare att kulturen till större del bör finansieras privat eller att utgifterna ska delas lika mellan privat och offentlig sektor.

Resultatet ligger i linje med att många väljare efterfrågar minskade offentliga utgifter och understryker därmed många stockholmarnas restriktiva syn på hanteringen av skattemedel. Eventuellt kan även det faktum att huvudsta-

4 Kulturområdets finansiering, En kartläggning med fokus på icke-offentliga aktörer.

den redan har ett antal privata kulturinstitutioner påverka väljarnas inställning i frågan.

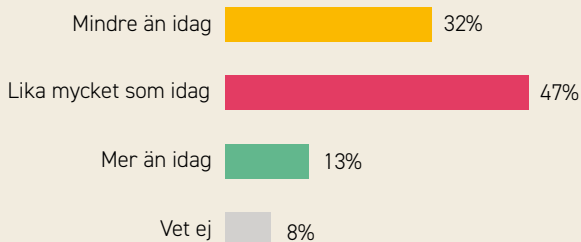
2019 beslutade Moderaterna i Stockholms läns stämma att förbundet skulle verka för att på sikt lägga ned Public service. Beslutet hade föga praktisk betydelse givet att det enbart rörde sig om ett beslut på en lokal förbundsstämma i Moderaterna. Trots detta fick händelsen stort medialt genomslag och Socialdemokraternas dåvarande gruppleddare i riksdagen menade att det var ”ett helt galet beslut”.⁵

Men förbundsstämmans beslut låg kanske närmare stockholmarnas uppfattning än vad många trodde då. Visserligen finns det inte någon bred opinion för att avskaffa Public service, men det är faktiskt betydligt fler stockholmare som vill minska anslagen till SVT, SR och UR än som vill höja desamma.

5 SVT nyheter, 2019

Som framgår av diagram 4 vill nästan var tredje stockholmare att Public service ska få mindre pengar än i dag. Denna grupp är stor bland yngre och högerväljare, och bland personer som röstar på antingen Sverigedemokraterna eller Kristdemokraterna i Stockholms stad eller län finns det till och med en majoritet som vill minska anslagen. Bland partierna till vänster om mitten är stödet för att behålla dagens finansieringsgrad starkt.

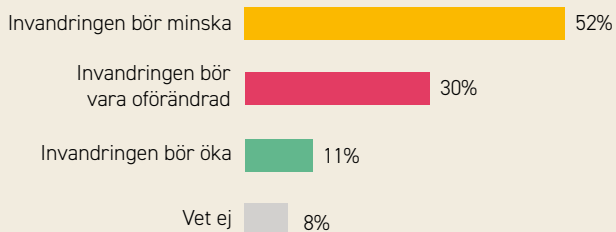
4. Hur mycket pengar tycker du ska gå till public service?

HUR SER STOCKHOLMARN
PÅ MIGRATIONS- OCH
KRIMINALPOLITIKEN?

5. Vad tycker du om migrationen till Sverige?

På relativt kort tid har migrationsdebatten i Sverige förändrats. I dag präglas det politiska samtalet av stramhet, och den sittande regeringen genomför nu en politisk omläggning som ytterligare kommer att minska migrationen till Sverige.

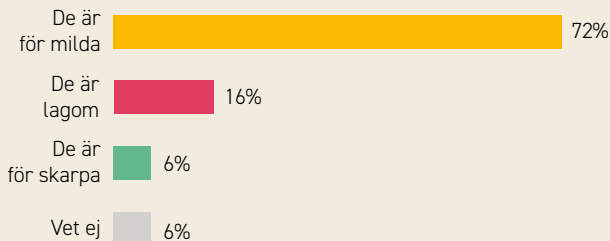
Men hur ser stockholmarna på saken? Är den politiska omsvängningen efterfrågad i huvudstaden?

Av Axioms undersökning att döma ser det ut som att även huvudstadsborna står bakom den stramare migrationspolitiken. 52 procent av alla tillfrågade vill att migrationen till Sverige ska minska. I staden är visserligen siffran något lägre (47 procent) och i länet är den något högre (57 procent). Sammantaget är dock bilden tydlig; det finns ett starkt stöd för den nuvarande regeringens ambition att minska migrationen till Sverige, och få stockholmarna uttrycker en vilja att föra en mer generös migrationspolitik.

Borgerligheten i Stockholm straffas sannolikt inte av regeringens migrationspolitik. Tvärtom ser den ut att ligga i linje med opinionen, och särskilt starkt är stödet för en stram migrationspolitik bland personer som röstar på något av Tidöpartierna (75 procent).

Den nuvarande regeringen har även ett tydligt mandat att komma till bukt med den organiserade brottsligheten, och när det kommer till straffskärpningar tycks stockholmarna stå bakom regeringen.

6. Vad tycker du om straffskalorna för gängrelaterad brottslighet?

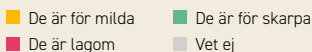

7. Vad tycker du om straffskalorna för gängrelaterad brottslighet?

Höger (SD, KD, M, L)

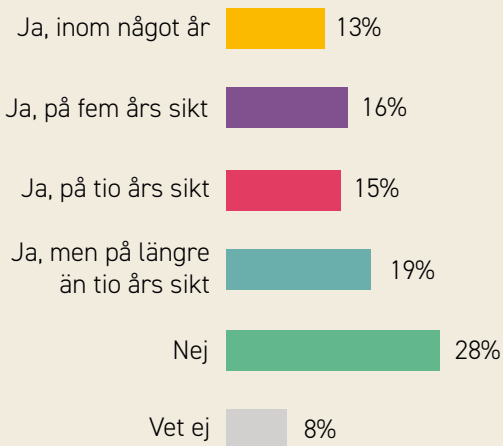
Vänster (C, Mp, S, V)

Fler än sju av tio svarande uppger nämligen att straffskalorna för organiserad brottslighet är för milda. I staden är det 67 procent som är av den uppfattningen och i länet 78 procent. Stödet för att skärpa straffen är föga förvånande starkast hos högerväljare, men även bland C-, S-, MP- och V-väljare finns det en klar majoritet som anser att straffskalorna för gängbrottslighet är för milda. Möjligen kan stockholmarnas starka stöd för att skärpa straffen för gängbrottslighet böttna i att huvudstadsregionen drabbats särskilt allvarligt av gängvåldet på senare år. 2023 inträffade 116 skjutningar i Stockholm varav 26 med dödlig utgång.

VAD TYCKER STOCKHOLMARNÄ OM
ATT FÖRBJUDA FOSSILBILAR?

8. Anser du att bilar som drivs av fossila bränslen, till exempel bensin eller diesel, bör förbjudas i Stockholms innerstad på sikt?

Frågan om bilens utrymme i staden har vållat stor debatt inom borgerligheten på senare år. Få frågor kan splittra högern så mycket som just trafikpolitiken i storstäderna.

Men hittills har det presenterats relativt få mätningar som redogör för vad stadsborna faktiskt tycker om att exempelvis förbjuda fossilbilar i innerstaden. När Axiom ställde frågan till stockholmarna visade det sig att opinionen var splittrad och mångbottnad.

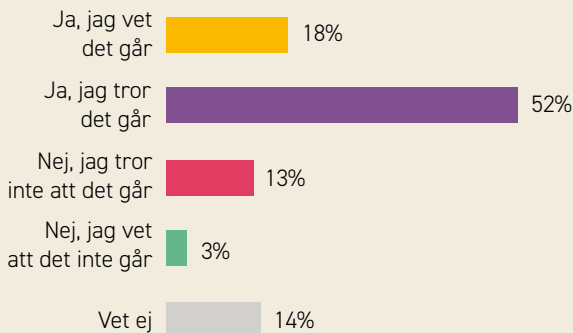
Frågan utgår från den rödgröna majoriteten i Stockholms förslag om att införa en så kallad miljözon i innerstaden. Det innebär att från och med januari 2025 ska inte längre bensin- och dieslbilar få köra inom ett område som täcker delar av centrala Stockholm. Förslaget hindrar bland annat fossildrivna fordon från att använda Klaratunnelns in- och utfarter vid Mäster Samuelsgatan. Det är värt att notera att det inkluderar ett förbud även mot laddhybrider vilket kan påverka utfallet i opinionen.

Som framgår av svaren i det tidigare redovisade diagrammet är gruppen som helt motsätter sig förbudet störst (28 procent) och enbart 13 procent stödjer tanken på att införa ett förbud inom ett år. Vi ser samtidigt att 63 procent säger ja till ett förbud på sikt – dock svarar över hälften på 10 års sikt eller längre. Resultaten skiljer sig något mellan staden och länet, där väljare i staden är mer positiva till förbudet. Det finns även en tydlig skillnad mellan blocken. Hälften av Tidöpartiernas väljare vill antingen införa förbudet på mer än tio års sikt eller inte alls.

MER TILLVÄXT OCH KÄRNKRAFT OM
STOCKHOLMARNÄ FÅR VÄLJA

9. Tror du att ekonomisk tillväxt går att kombinera med minskade utsläpp?

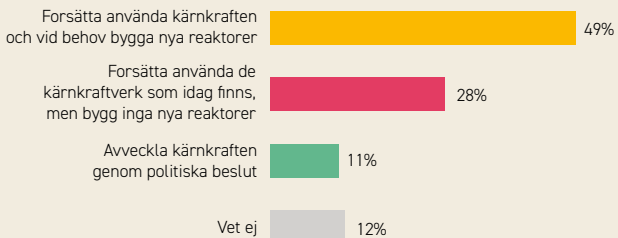

Stockholmarna är optimistiskt lagda när det kommer till att kombinera minskade utsläpp med ekonomiskt tillväxt. Som framgår av diagram 9 är det en klar majoritet som antingen tror eller vet att det går. Opinionen ger således utrymme för en teknikoptimistisk borgerlighet som pekar på att Sverige historiskt har lyckats kombinera minskade utsläpp med ökad tillväxt.

Stockholmarna är även positiva till kärnkraft. Som diagram 10 visar uppger närmare hälften av de svarande att nya reaktorer bör byggas vid behov, och endast 11 procent vill avveckla kärnkraften genom politiska beslut.

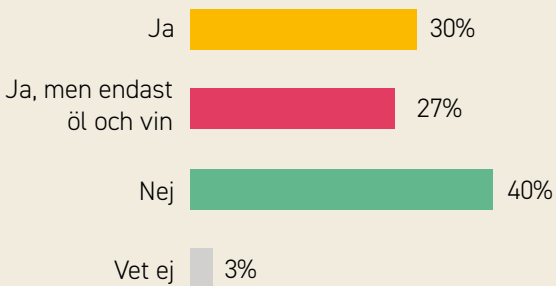
Återigen ligger därmed den sittande regeringens politik i linje med stockholmarnas uppfattning och bör således inte utgöra ett hinder för borgerligheten att vinna framgångar i huvudstaden. Tvärtom ser regeringens kärnkraftspositiva energipolitik ut att vara en tillgång även i Stockholm.

10. Vilken är din åsikt om framtida användning av kärnkraft som energikälla i Sverige?

MER FRIHET PÅ ALKOHOL- OCH
HYRESMARKNADEN

11. Anser du att Sverige bör tillåta försäljning av alkoholhaltiga drycker med över 3,5 procent i vanliga livsmedelsbutiker?

Sverige är ett av få länder i EU som har ett detaljhandelsmonopol på alkohol. Systembolagets ensamrätt att sälja öl, vin och sprit är således något av en anomali jämfört med övriga Europa.

I Systembolagets kommunikation brukar man ofta peka på att stödet för detta upplägg är starkt och att svenska folket har högt förtroende för bolaget. Men när Axiom frågade stockholmarna hur man ser på att tillåta försäljning av alkoholhaltiga drycker över 3,5 procent i vanliga livsmedelsbutiker var det en majoritet av de svarande som var positiva till förslaget.

Diagram 11 visar att hela 57 procent av stockholmarna vill att öl och vin ska få säljas i vanliga livsmedelsbutiker, och nästan var tredje svarande vill även att detta ska gälla sprit. Endast 40 procent är negativt inställda till förslaget.

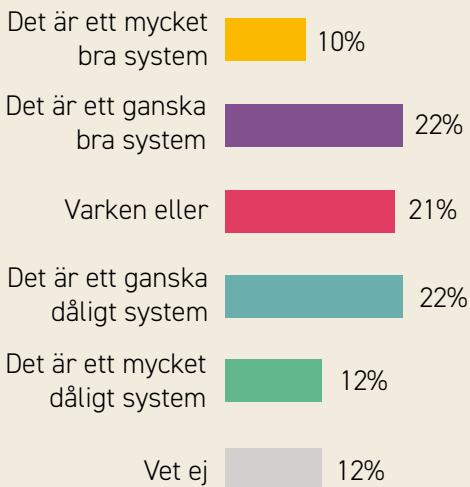
Siffrorna skiljer sig inte nämnvärt mellan staden och länet, men det är tydligt att unga

och högerväljare är mest positiva till att liberalisera alkoholmarknaden. Bland Tidöpartiernas väljare är 67 procent positiva, medan 45 procent av C-, S-, MP- och V-väljarna är av samma uppfattning. Sammantaget är det dock uppseendeväckande att en majoritet av stockholmarna vill avskaffa Systembolagets detaljhandelsmonopol och tillåta försäljning av öl och vin i livsmedelsbutiker, trots att inget politiskt parti aktivt driver frågan.

Även när det kommer till den känsliga frågan om hyresregleringen är stockholmarna överraskande reformvänliga. Som diagram 12 visar är mer än var tredje stockholmare negativt inställd till dagens hyresreglering, och missnöjet är något större bland högerväljare. Att stödet för systemet är relativt lågt (32 procent, vilket är ungefär lika stor andel som bor i hyresrätt i Stockholm) är intressant givet att hyresregleringen har funnits så länge och att frågan om systemets eventuella avskaffande eller reformering sällan tas upp av etablerade politiker.

12. Vad tycker du om Sveriges hyresreglering av bostäder?

SLUTSATSER

Som undersökningen från Axiom visar är många stockholmare borgerligt sinnade. En betydande andel av huvudstadsborna efterfrågar sänkta skatter, minskade offentliga utgifter, skärpta straff för grov brottslighet, mer privat finansiering av kulturen och friare regler på alkohol- och hyresmarknaden.

Vad som håller tillbaka borgerligheten i Stockholm är därmed inte att de borgerliga idéerna inte ligger i linjer med väljarnas uppfattningar. Mer sannolikt är att borgerlighetens kräftgång i Stockholm handlar om att samarbetet med Sverigedemokraterna på nationell nivå är särskilt impopulärt bland urbana väljare och att klassiskt borgerliga frågor inte dominerat sakfrågeagendan.

Men med tiden kommer förmodligen Tidösamarbetet att normaliseras även i Stockholm. Sverigedemokraterna kommer sannolikt alltid ha det något svårare i storstäder än på landsbygden, men att över 70 procent av stockholmarna kommer stå fast vid sitt ogil-

lande av partiet över lång tid framöver ter sig osannolikt.

Vad som är glädjande med undersökningen är att det finns goda möjligheter att vinna stockholmarnas förtroende genom att driva klassiskt borgerliga frågor. Det parti i huvudstaden som tydligt tar ställning för sänkta skatter, minskade offentliga utgifter och friare alkohol- eller hyresregleringar kan sannolikt nå opinionsmässiga framgångar.

Därtill visar siffrorna att stödet för höjda skatter eller ökade offentliga utgifter är tämligen lågt, vilket talar för att borgerligheten i huvudstaden även kan vinna på att göra kraftfullt motstånd mot vänsterpolitiken som nu förs fram i Stockholms stad och i regionen.

Sammantaget visar undersökningen att Stockholm kan beskrivas som en borgerlig huvudstad som röstar vänster. Det finns en underliggande opinion för klassiskt borgerliga idéer som väntar på att fångas upp.

Ett parti som exempelvis Moderaterna behöver därför inte triangulära Socialdemokraterna för att återta makten i staden och regionen. I stället behöver man redan nu utbilda opinion för klassiska kärnfrågor för att forma agendan inför nästa valrörelse.

Fria marknader
Personlig frihet
Öppna samhällen